

Р. В. Глух, аспірант

Державний податковий університет

Кафедра кримінального права та процесу

вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08205, Україна

e-mail: ruslan_gluh@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0009-9915-1362>

ДИНАМІКА РЕЦИДИВНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ І ПЕНІТЕНЦІАРНІ ЗАХОДИ ЇЇ ЗАПОБІГАННЯ

У статті досліджено актуальні тенденції динаміки рецидивної злочинності в Україні, проаналізовано статистичні показники та виявлено основні причини зростання рецидивної злочинності. Автором відмічено, що статистика теж підтверджує необхідність впливати та якісно змінювати кримінальне законодавство з метою мінімізації проявів рецидивної злочинності, зокрема аналізуючи статистику осіб, які вчиняли кримінальні правопорушення маючи не зняту чи не погашену у встановленому законом порядку судимість.

Метою дослідження є комплексний аналіз стану динаміки рецидивної злочинності та визначення на основі цього ефективних заходів запобігання кримінально-правового і пенітенціарного спрямування.

Автор приділяє особливу увагу кримінально-правовим та пенітенціарним заходам, спрямованим на запобігання рецидиву, зокрема удосконаленню законодавства, застосуванню ефективних програм ресоціалізації, посиленню контролю за особами після звільнення.

У статті також порушено питання взаємодії між правоохоронними, судовими та соціальними інституціями як необхідної умови комплексного впливу на зниження рівня рецидивної злочинності. А саме, автор наголошує на необхідності удосконалення норм кримінального законодавства, яке стосується введення конкретних обмежень щодо умовно-дострокового звільнення для осіб-рецидивістів, а також на необхідності міжвідомчої взаємодії, яка полягає у співпраці між поліцією, судами, органами пробації, соціальними та медичними установами з метою зменшення проявів рецидиву.

Запропоновано шляхи підвищення ефективності профілактичних заходів та ресоціалізаційної роботи з особами, які вже мають судимість і повторно вчиняють кримінальні правопорушення.

Ключові слова: динаміка злочинності, рецидивна злочинність, запобігання злочинності, покарання, виправлення засуджених, попередження злочинності, запобігання рецидивній злочинності.

Постановка проблеми. Питання ефективності забезпечення в нашій державі виконання покарань є важливим завданням, адже стосується не лише мети покарати особу за вчинене кримінальне правопорушення, але й запобігання вчиненню нових правопорушень в майбутньому як особисто нею так і іншими особами. Тому однозначно призначене покарання повинно бути співрозмірним тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, шкоді яку нанесла особа та забезпечувати її виправлення і усвідомлення необхідності дотримання правових норм в суспільстві.

Проте, не завжди досягається мета покарання, яку закріплює ч. 2 ст. 51 Кримінального кодексу України (далі – КК України), а саме виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами [1]. Оскільки, на жаль, статистика свідчить, що особи, які вже мають судимість за вчинення умисних кримінальних правопорушень, знову вчиняють нові умисні кримінальні правопорушення. Так, зокрема, рівень рецидиву в Україні, тобто повторно вчинених злочинів, наразі становить понад 30% [2].

Вказане однозначно свідчить про необхідність застосування практичних змін у систему виконання покарання, забезпечення ефективної ресоціалізації осіб, які вже відбували покарання та мають судимість з тією метою, щоб запобігати вчиненню повторних кримінальних правопорушень. Тому питання дослідження динаміки рецидивної злочинності та кримінально-правових заходів її запобігання є важливими з погляду необхідності внесення змін та вдосконалення існуючих норм, які стосуються забезпечення виконання покарань за вчинені кримінальні правопорушення. Адже саме від ефективності виконання покарання за вчинені злочинні дії, особа повинна усвідомити необхідність подальшої поведінки в межах правових норм і без її відхилень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання рецидивної злочинності досліджувалося багатьма провідними науковцями, серед яких В. В. Василевич, Б. М. Головкін, Н. М. Пісоцька, І. М. Ткаченко, В. І. Шакур та інші. Водночас, недостатньо опрацьованою залишається проблематика щодо визначення кримінально-правових та пенітенціарних заходів запобігання рецидивної злочинності шляхом детального аналізу стану її динаміки за останні роки.

Метою дослідження є комплексний аналіз стану динаміки рецидивної злочинності та визначення на основі цього ефективних заходів запобігання кримінально-правового і пенітенціарного спрямування.

Виклад основного матеріалу. Рецидивна злочинність становить одну з доволі найсерйозніших загроз у сфері протидії злочинності. З кожним роком зростає кількість осіб, які повторно вчиняють кримінальні правопорушення, вже маючи не зняту чи не погашену судимість, що робить рецидив небезпечною проблемою сучасної кримінальної та кримінально-виконавчої політики. Адже нові кримінальні правопорушення, які вчиняються особами, що вже відбували кримінальні покарання за вчинені кримінальні правопорушення, вирізняються особливим рівнем суспільної небезпеки, перш за все через те, що такі особи володіють певним кримінальним досвідом, що дозволяє їм більш ретельно планувати й вчиняти нові кримінальні правопорушення.

На жаль, статистика теж підтверджує необхідність впливати та якісно змінювати кримінальне законодавство з метою мінімізації проявів рецидивної злочинності. Так, аналізуючи статистику осіб, які вчиняли кримінальні правопорушення за період з січня по грудень 2024 року кількість осіб, яким повідомлено про підозру становить 108 387 осіб, з них виявлено осіб, які вчинили кримінальні правопорушення 97 661 осіб. І відповідно з цієї кількості особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення є 17 973 осіб, з яких 11 385 осіб, судимість яких не знята чи не погашена у встановленому законом порядку. Дослідивши за вчиненими кримінальними правопорушеннями, статистика вказує, що з цих

осіб, які маючи судимість повторно вчинили нові кримінальні правопорушення 3 190 вчинили кримінальні проступки; 286 особливо тяжкі злочини; 5 701 тяжкі злочини та 1 946 нетяжких злочинів. В той же час, за період з січня по квітень 2025 року, тобто за чотири останні місяці кількість осіб, яким повідомлено про підозру становить 30 350 осіб, з них виявлено осіб, які вчинили кримінальні правопорушення 24 432 осіб. І відповідно з цієї кількості особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення є 4 505, з яких 2 859 осіб, судимість яких не знята чи не погашена у встановленому законом порядку. Проаналізувавши за вчиненими кримінальними правопорушеннями, статистика свідчить, що з цих осіб, які маючи судимість повторно вчинили нові кримінальні правопорушення 1 043 вчинили кримінальні проступки; 48 особливо тяжкі злочини; 1 151 тяжкі злочини та 557 нетяжких злочинів [3].

Також, варто відмітити, що нещодавнє дослідження Міністерства юстиції США показало, що 82% звільнених ув'язнених були заарештовані знову протягом 10 років після виходу з місць позбавлення волі. Дослідження, яке спостерігало за звільненими ув'язненими з 30 різних штатів, показало, що протягом трьох років після звільнення 68 % з них були заарештовані за новий злочин і цей показник зріс до 79 % через шість років [4].

Тобто, дійсно статистичні дані вказують на необхідність реформування інституту відбування покарання, щоб не лише покарати особу за вчинене нею кримінальне правопорушення, але й перевиховати з метою запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень. Такі реформування повинні включати в себе систему заходів як правового, нормативного, так і соціального і психологічного характеру. Звертаючи увагу на роль заходів кримінально-правового спрямування, то вони, в першу чергу, стосуються вдосконалення норм кримінального та кримінально-виконавчого характеру щодо процесу відбування покарання засудженими особами. І це стосується не лише інституту відбування покарання у виді позбавлення волі, але й загалом інших видів покарань, адже як бачимо рецидивісти в значній кількості вчиняють і повторно після відбування покарання за вчинені кримінальні проступки, які не тягнуть за собою такого виду покарання як позбавлення волі.

Так, аналізуючи норми Програми діяльності Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) слід відмітити, що у п. 19.3 вона закріплює створення гуманістичної системи виконання кримінальних покарань з метою зменшення рівня повторної злочинності до 10 відсотків (відсоток від загальної кількості засуджених осіб, які на момент вчинення злочину мали непогашену або незняту судимість) та збільшення частки осіб, які успішно пройшли реабілітацію на пробації без ізоляції від суспільства. Окремими заходами з яких вона передбачає: індивідуалізацію системи покарань та розширення переліку видів покарань, альтернативних позбавленню волі; впровадження дієвого інструментарію для зміни поведінки, виправлення та ресоціалізацію осіб, які увійшли в конфлікт із законом (праця, корекційні та освітні програми), а також підтримку та допомогу засудженим, які готуються до звільнення; забезпечення функціонування прозорих та ефективних механізмів попередження і протидії катуванню та жорстокому поводженню в місцях позбавлення волі та попереднього ув'язнення тощо [5].

Такі заходи безпосередньо стосуються необхідності та потреби у внесенні змін до кримінального та кримінально-виконавчого законодавства.

Так, для прикладу одним із таких доповнень було закріплення пробаційного нагляду, як нового виду покарання у статті 59-1 КК України, який полягає в обмеженні прав і свобод засудженого, визначених законом і встановлених вироком суду, із застосуванням наглядових та соціально-виховних заходів без ізоляції від суспільства [1].

Вказані зміни до кримінального законодавства були спрямовані, в першу чергу на те, щоб змінити існуючий підхід до застосування покарань та спрямовані на виправлення особи і запобігання вчиненню нових правопорушень, без ізоляції його від суспільства. Проте вчинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже мають судимість свідчить про необхідність прийняття і застосування комплексних змін до кримінального та кримінально-виконавчого законодавства з метою зменшення рівня рецидивної злочинності.

Проте, крім такого виду покарання як пробаційний нагляд, який вже на законодавчому рівні закріплений у КК України, доцільно звернути увагу і на інститут пенітенціарної пробації, який є важливим заходом ресоціалізації засуджених осіб.

Н. В. Коваленко зауважує, що сутність інституту пенітенціарної пробації полягає в підготовці осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового і побутового влаштування таких осіб після звільнення за обраним ними місцем проживання. У даному контексті необхідним є встановлення соціального патронажу, а саме надання допомоги звільненим шляхом здійснення комплексу правових, економічних, організаційних, психологічних, соціальних та інших заходів органами внутрішніх справ, органами праці та соціального захисту населення, соціальною службою для сім'ї, дітей та молоді, органами та закладами охорони здоров'я. За повідомленням адміністрації установи виконання покарань через державні органи й органи місцевого самоврядування уповноважений орган із питань пробації надає допомогу щодо визначення місця проживання засудженого після звільнення, влаштування до спеціалізованих установ для звільнених, госпіталізації до закладів охорони здоров'я, надання допомоги в працевлаштуванні. Організація належного соціального контролю за особами, схильними до повторних злочинів, досягається завдяки такому складнику пробації, як нагляд, який може здійснюватися не тільки після винесення обвинувального вироку, а й до, під час або після судового розгляду, а також після звільнення особи, щоб забезпечити дотримання правопорушником покладених на нього обов'язків або умов. Такі дії здатні скоротити ризик вчинення нового правопорушення, завдання серйозної шкоди [6, с. 198-199].

За дослідженнями американського клінічного та судового психолога Леслі Добсона: «люди з меншою ймовірністю скоюють подібні злочини в майбутньому, якщо вони демонструють розуміння протиправності своїх попередніх дій та бажання бути частиною своєї громади змістовним чином, з глибокими стосунками, роботою та інтеграцією в суспільство». Втілення практичних планів у життя може бути саме тією допомогою, яка комусь потрібна. Це може бути різницею між зміненим життям та постійною боротьбою за звільнення від системи кримінального правосуддя [7].

Слушною в цьому контексті є думка також І. М. Ткаченко, що для успішної боротьби зі злочинністю загалом і рецидивом зокрема, необхідні не лише

каральні заходи, але й запобіжні заходи, спеціальне реформування, включаючи реформу пенітенціарної сфери. Ці заходи мають спрямовуватися на покращення суспільних відносин з метою створення всіх необхідних політичних, економічних та соціальних умов для задоволення духовних і матеріальних потреб людини та кожної сім'ї. Все це допомагає поступово усувати негативні явища і процеси, які сприяють рецидивній злочинності і впливають на її зростання, як це свідчить вітчизняний досвід. Пенітенціарна і постпенітенціарна робота виправних установ і органів внутрішніх справ відіграють важливу роль у запобіганні новим кримінальним правопорушенням. Позбавлення волі і місця відбування покарання значною мірою сприяють десоціалізації засудженого, тому потребують докорінної перебудови умови відбування покарання у виправних установах. Нагальною потребою пенітенціарного реформування є гуманізація системи відбування покарання, орієнтація її на попередження і моральне оздоровлення засуджених. Приведення її у відповідність до Конституції України і норм міжнародного права, що відповідало б законодавству і моралі цивілізованого суспільства, є першочерговим завданням (кардинальна зміна умов тримання засуджених, зняття невинуватених обмежень, руйнування кримінальної субкультури, злочинної консолідації тощо) [8, с. 84].

Також, підтримуємо думку В. В. Василевича який зазначає, що для запобігання злочинності в місцях позбавлення волі необхідно вдосконалення: 1) ефективного обміну інформацією, який включатиме різні підрозділи установи виконання покарань про групи засуджених, які є конфліктними і мають схильність до насильницьких дій; 2) впровадження групової профілактики злочинів, тобто розроблення механізму саморегуляції у спеціально або стихійно створених групах з метою управління розвитком криміногенної ситуації; 3) використання інформації оперативних апаратів слідчих ізоляторів про злочинну діяльність засуджених; 4) підвищення рівня і вдосконалення методів проведення індивідуальної профілактики злочинів, особливо із засудженими, які схильні до втеч, уже вчиняли злочини в місцях позбавлення волі, систематично або злісно порушують режим відбування покарання, мають психічні аномалії, алкоголіками, наркоманами; 5) своєчасне формування служб нагляду та безпеки, укомплектування їх досвідченими кваліфікованими кадрами, забезпечення їх спеціалістами та технічними засобами і обладнанням [9, с. 454].

Проте однозначно, щоб вказані пропозиції були дієвими, вони мають бути закріплені нормативно. Так, зокрема, відповідно до Проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності, запропоновано окрім зміни існуючого переліку видів покарань, розширення можливостей для застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням та удосконалення порядку відбування покарання у виді громадських робіт також підвищення ефективності механізму виконання вже існуючих покарань. Вказані пропозиції стосуються запровадження оцінки криміногенних ризиків вчинення нового кримінального правопорушення. Оцінка криміногенних ризиків вчинення нового кримінального правопорушення – дієвий інструмент, що застосовується в різних варіантах у всіх розвинених країнах та дозволяє визначити основні фактори у житті особи,

які сприяють вчиненню злочинів, та побудувати роботу з засудженими, спрямовану на подолання таких факторів [10].

Дійсно, підтримуючи дану позицію, яка викладена в аналізованому Проекті, вважаємо, що доцільно проводити комплексне реформування системи кримінального та кримінально-виконавчого законодавства з метою забезпечення виконання мети покарання за вчинене кримінальне правопорушення з ціллю того, щоб особа, яка винна, усвідомила це та переоцінила свої погляди на відношення до протиправної поведінки.

Підтвердженням цього є й положення, які викладені у Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердженому операційному плані її реалізації у 2022-2024 роках, відповідно до якої система кримінальної юстиції та наявний механізм ресоціалізації засуджених потребують удосконалення з врахуванням руйнівних наслідків широкомасштабної військової агресії російської федерації проти України. Станом на 1 січня 2022 р. в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах утримувалась 48251 особа, що становить 111,7 особи на 100 тис. населення і дорівнює в цілому середньому показнику інших країн Ради Європи, проте перевищує відповідні показники розвинутих країн. Тому, цілями Стратегії є: створення належних умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту; створення ефективної системи запобігання та протидії катуванням, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню; забезпечення права на охорону здоров'я та медичну допомогу, соціальний захист в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах; збільшення кількості випадків застосування покарань та запобіжних заходів, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства та подальший розвиток органів пробації; удосконалення методів та інструментів виправлення і ресоціалізації засуджених та їх подальше впровадження; забезпечення належного рівня безпеки та правопорядку в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах; формування ефективної моделі підготовки та діяльності персоналу органів і установ пенітенціарної системи; розширення можливостей цифровізації пенітенціарної системи [11].

Іноземний досвід щодо напрямів запобігання рецидивної злочинності теж свідчить про необхідність розробки стандартизованих програм, заснованих на доказах, для зниження рівня рецидивної злочинності. Дослідження показують, що ризик рецидиву можна ефективно знизити за допомогою програм, заснованих на доказах, спрямованих на криміногенні потреби, таких як курси когнітивно-поведінкової терапії та інші теми. Програми для осіб, які відбувають покарання також роблять місця відбування покарання безпечнішими, оскільки ув'язнені, зайняті продуктивною діяльністю, менш схильні до порушень поведінки та обов'язків. Для досягнення цієї мети Федеральне Бюро в'язниць США отримує додаткові асигнування для збільшення штатного розкладу на критичні посади, такі як соціальні працівники, психологи та фахівці з лікування. Ним розроблено стандартизовану Програму підготовки до звільнення, обов'язкову для всіх ув'язнених, які звільняються, яка пропонуватиметься по всій країні. Крім того, Бюро оптимізує свої численні локально розроблені програми, щоб зосередитися на програмах, заснованих на доказах, з перевіреним досвідом зниження рівня рецидиву [12].

Висновки і пропозиції. Отже, на основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що, на жаль, динаміка рецидивної злочинності свідчить про необхідність застосування комплексних змін до кримінального та кримінально-виконавчого законодавства з ціллю зниження її рівня. До таких заходів кримінально-правового та пенітенціарного спрямування можна віднести:

- використання системи психологічних, організаційних, соціальних, правових факторів з метою визначення, які особи, що відбувають покарання можуть мати найвищий ризик рецидиву, зокрема способом криміногенної оцінки потреб, в якій виявляються фактори, що могли сприяти їхній злочинній поведінці. До них можуть належати: попередня злочинна діяльність; алкогольна або наркотична залежність; проблеми психічного здоров'я; належність до антисоціальної групи поведінки та взагалі оцінка ведення способу життя тощо. Визначаючи, хто перебуває в групі ризику, та розробляючи унікальний профіль оцінки потреб, співробітники пенітенціарних установ можуть ефективніше розробити програму майбутньої ресоціалізації осіб, що відбувають покарання, яка повинна сприяти запобіганню вчиненню повторних кримінальних правопорушення, після відбуття покарання;
- удосконалення норм кримінального законодавства, яке стосується введення конкретних обмежень щодо умовно-дострокового звільнення для осіб-рецидивістів, а також міжвідомча взаємодія, яка полягає у співпраці між поліцією, судами, органами пробації, соціальними та медичними установами з метою зменшення проявів рецидиву;
- включення обов'язкової освіти до процесу відбування покарання, оскільки наявність освітніх можливостей у місцях відбування покарання має першорядне значення для зниження рівня рецидиву як серед неповнолітніх осіб, так і серед дорослих. Оскільки навіть базова освіта, така як грамотність дорослих та опановування професійними та технічними навичками, можуть значно знизити рівень рецидиву у майбутньому;
- застосування заходів профілактики злочинності на етапі виконання покарання шляхом індивідуалізації режиму відбування покарання та психологічної підтримки, а також загалом формування та підвищення рівня правової свідомості в суспільстві через освітні кампанії, медіа-інформування, підвищення довіри до правоохоронних органів.

Список використаної літератури

1. Кримінальний кодекс України. Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25-26, ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (Дата звернення: 07.05.2025).
2. Рівень рецидиву в Україні планують знизити з 30% до 5% – Міністр юстиції Малиюска про тюремну реформу. *Hromadske*. URL: <https://hromadske.ua/posts/riven-recidivuv-ukrayini-planuyut-zniziti-z-30-do-5-ministr-yusticiyi-malyuska-pro-tyuremn-reformu> (дата звернення: 07.05.2025).
3. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за січень-квітень 2025 року. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-osib-yaki-vchinili-kriminalni-pravoporushennya-2> (дата звернення: 08.05.2025).
4. Proven Ways to Reduce Recidivism. Trend Wyoming. Sean Jackson April 2020. URL: <https://www.trendwyoming.org/articles/proven-ways-to-reduce-recidivism/> (дата звер-

нення: 08.05.2025).

5. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.05.2025).
6. Коваленко Н. В. Пробація як захід кримінально-правового впливу на рецидивістів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 2. С. 197-199.
7. Strategies to Reduce Recidivism. How to help people who get out of jail, stay out of jail. Published on January 21, 2024. *Werywell Mind*. URL: <https://www.verywellmind.com/strategies-to-reduce-recidivism-8415176> (дата звернення: 08.05.2025).
8. Ткаченко І. М. Особливості рецидивної злочинності та її попередження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2023. № 62. С. 83-85.
9. Василевич В. В. Механізм запобігання злочинності в місцях позбавлення волі. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. С. 450-455. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/80.pdf> (дата звернення: 08.05.2025).
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності. Проект Закону № 5359 від 12.04.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71628 (дата звернення: 08.05.2025).
11. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках. *Розпорядження Кабінету Міністрів України* від 16 грудня 2022 р. № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
12. Prison Reform: Reducing Recidivism by Strengthening the Federal Bureau of Prisons. Archives U.S. Department of Justice website. URL: <https://www.justice.gov/archives/prison-reform> (дата звернення: 10.05.2025).

References

1. Criminal Code of Ukraine. Law of Ukraine of April 5, 2001. No. 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
2. The recidivism rate in Ukraine is planned to be reduced from 30% to 5% - Minister of Justice Malyska on prison reform. *Hromadske*. URL: <https://hromadske.ua/posts/riven-recidivu-v-ukrayini-planuyut-zniziti-z-30-do-5-ministr-yusticiyi-malyuska-pro-tyuremnu-reformu> [in Ukrainian].
3. A single report on persons who committed criminal offenses for January-April 2025. Official website of the Prosecutor General's Office. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/prosib-yaki-vchinili-kriminalni-pravoporushennya-2> [in Ukrainian].
4. Proven Ways to Reduce Recidivism. Trend Wyoming. Sean Jackson April 2020. URL: <https://www.trendwyoming.org/articles/proven-ways-to-reduce-recidivism>.
5. On approval of the Program of Activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine 12.062020 No. 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
6. Kovalenko N. V. (2019). Probation as a measure of criminal legal influence on recidivists. *Legal Scientific Electronic Journal*. No. 2. P. 197-199 [in Ukrainian].
7. Strategies to Reduce Recidivism. How to help people who get out of jail, stay out of jail. Published on January 21. *Werywell Mind*. URL: <https://www.verywellmind.com/strategies-to-reduce-recidivism-8415176>.
8. Tkachenko I. M. (2023). Peculiarities of recidivism and its prevention. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Jurisprudence*. No. 62. P. 83-85 [in Ukrainian].
9. Vasylevich V. V. (2023). Mechanism for preventing crime in places of deprivation of liberty. *Electronic scientific publication «Analytical and Comparative Jurisprudence»*. P. 450-455. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/80.pdf> [in Ukrainian].
10. On amendments to certain legislative acts regarding the development of the probation system, increasing alternatives to imprisonment and creating conditions for reducing recidivism. Draft Law No. 5359 dated 12.04.2021. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/>

zweb2/webproc4_1?pf3511=71628 [in Ukrainian].

11. On approval of the Penitentiary System Reform Strategy for the period until 2026 and approval of the operational plan for its implementation in 2022-2024. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 16, 2022 No. 1153-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Prison Reform: Reducing Recidivism by Strengthening the Federal Bureau of Prisons. Archives U.S. Department of Justice website. URL: <https://www.justice.gov/archives/prison-reform>.

Стаття надійшла 15.05.2025 р.

R. V. Hlukh, PhD student

State Tax University

the Department of Criminal Law and Procedure

31 Universytetska St, Irpin, 08205, Ukraine

e-mail: ruslan_gluh@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0009-9915-1362>

DYNAMICS OF RECIDIVISM AND CRIMINAL LAW AND PENITENTIARY MEASURES TO PREVENT IT

Summary

The article examines the current trends in the dynamics of recidivism in Ukraine, analyzes statistical indicators and identifies the main reasons for the growth of recidivism. The author notes that the statistics also confirm the need to influence and qualitatively change criminal legislation in order to minimize the manifestations of recidivism, in particular, by analyzing the statistics of persons who have committed criminal offenses with a criminal record which has not been removed or not expunged in accordance with the procedure established by law.

The purpose of the study is to provide a comprehensive analysis of the dynamics of recidivism and, on this basis, to identify effective criminal law and penitentiary prevention measures.

The author pays special attention to criminal law and penitentiary measures aimed at preventing recidivism, in particular, improving legislation, applying effective resocialization programs, and strengthening control over persons after release.

The article also raises the issue of interaction between law enforcement, judicial and social institutions as a prerequisite for a comprehensive impact on reducing recidivism. In particular, the author emphasizes the need to improve the criminal law provisions relating to the introduction of specific restrictions on parole for recidivists, as well as the need for interagency cooperation, which consists in cooperation between the police, courts, probation authorities, social and medical institutions in order to reduce the manifestations of recidivism.

The author suggests ways to increase the effectiveness of preventive measures and resocialization work with persons who already have a criminal record and repeatedly commit criminal offenses.

Keywords: crime dynamics, recidivism, crime prevention, punishment, correction of convicts, crime prevention, prevention of recidivism.